

Rinze Ijbema - Lucas 15, 11-32.

[1] Oké, als het een toneelstuk was, het verhaal van de verloren zoon, welke rol zou dan de jouwe zijn? Welke rol past het beste bij jou? De jongste zoon? De vader? De oudste zoon? Wie ben jij? Het verhaal zelf is bekend genoeg. Het is ook een mooi verhaal. Nummer 6 of 7 in de verkiezing van De mooiste bijbelverhalen van Groningen. Omdat het zo'n bekend verhaal is, ga ik het in mijn preek niet nog een keer navertellen. We duiken er gewoon midden in. Met die vraag: wie ben jij? Met wie kun jij jezelf het beste identificeren?

[2] Misschien ben jij die jongste wel. Misschien ben jij toevallig wel vanmorgen door God naar de kerk gebracht, omdat Hij je daarmee wil confronteren. Misschien ben jij de jongste wel. Hoe kun je weten of dit jouw rol in het verhaal is? Drie dingen: 1. je leeft voor jezelf; 2. je maakt je relaties kapot; en 3. je weet dat je binnenkort tegen een muur knalt. Kortom: een zondaar. **[3]** 1. Je leeft voor jezelf. 'Vader, geef mij het deel van uw bezit waar ik recht op heb.' 'Geef mij', 'mijn recht'. Als dat twee zinnestukjes zijn die jij vaak gebruikt of als dat twee zinnestukjes zijn die jij vaak denkt, sta je goed voorgesorteerd voor de rol van jongste zoon. Maar als je het al niet zelf hebt ontdekt vertel ik het je nu: je maakt er geen echte vrienden mee. Integendeel, zo maak je al je relaties kapot. Als je nu twee vinkjes hebt gezet, zet ik het derde voor je: dit is het moment dat je tegen een muur knalt. Stop!

Maar dit is het wonder van God en van genade. Je bent een zondaar die genade vindt. **[4]** Kijk, als jij steeds kiest voor jezelf, prima hoor, maar dan verwacht je vast dat ieder ander dat ook doet, voor zichzelf kiezen. En als het dan langzaam tot je doordringt dat je zo de relaties met mensen om je heen verbrandt, dan ga je verwachten dat het altijd zo gaat. Echte liefde en trouw bestaat niet, denk je dan. En je knalt een keer tegen de muur. Maar dan blijkt dat de muur die je opvangt de open armen van God zijn. Er is toch minstens één die niet altijd voor zichzelf kiest, maar voor jou. Één die van vriendschap een kunst heeft gemaakt. In plaats van de muur vangt Hij je op. Dat is het wonder van God en van genade.

Misschien herken jij jezelf wel in de jongste zoon. Misschien ook niet direct. Het gaat heel vanzelf om zo'n verhaal te lezen en een rol voor jezelf te kiezen. Het is ook altijd goed om even een stap terug te doen en eerst goed te luisteren. Jezus had met dit verhaal heel concrete groepen op het oog en heel concrete personen. De vader, dat is natuurlijk God, of eigenlijk: dat kon Hijzelf nog wel eens zijn. De open armen van de vader, Jezus zelf. De oudste zoon is Israël, of misschien iets

concreter: de mensen in Israël die zichzelf zagen als het volk van God. Het stond zelfs in hun heilige boeken, Israël, Gods eerstgeboren zoon.

Maar wie is dan de jongste zoon? De aanleiding voor dit verhaal was dat Jezus kritiek kreeg. Deze kritiek: dat hij omging met verraders en met hoeren. Dat deed je niet, als vrome Jood. Dat deed God niet, als vrome Jood, zeg maar. Het is hét bewijs dat Jezus zijn verhaal niet kan kloppen. O nee, zegt Jezus? En Hij vertelt het verhaal van de verloren zoon. En zo maakt Hij duidelijk dat Gods vaderhart altijd openstaat voor al zijn kinderen, dat ze altijd bij Hem terug kunnen komen. Sterker, dat dit het moment is dat ze en masse naar Hem terug gaan komen. Al zijn kinderen? Ja, niet alleen de verloren kinderen van Israël, de tollenaars en andere zondaars. Maar straks gaat het dak er af en vallen alle muren en grenshekken om. Alle mensen zijn Gods kinderen en alle verloren zoons en dochters gaan de stem van God horen en kijken op en draaien zich om en gaan terug naar God. Niet alleen Joden, ook niet-Joden, [5] ook heidenen.

Op die manier zijn wij per definitie die jongste zoon. Wij zijn de mensen die niet van nature thuis zijn bij God. Wij zijn de mensen die eerst aan zichzelf denken, die andere mensen opofferen voor onze doelen, die tegen de muur lopen. Een TV-station in Engeland heeft een soort Big Brother show georganiseerd, waarin 23 mensen een jaar lang moesten overleven in de Schotse wildernis. Het werd een soort Lord of the Flies scenario. Binnen een jaar waren er tien afgehaakt, vooral vrouwen. Waarom? Omdat we heidenen zijn, van nature egoïstisch, zonder oog voor anderen en onze relaties met anderen, die we kapot maken. Het enige is dat we er zo aan gewend zijn dat we de muur niet meer zien. En zo gaat het niet alleen in een reality show, maar in de werkelijkheid zelf. De aarde zelf is de erfenis die ons is toevertrouwd, maar die we ons toeëigenen alsof er geen God is. Die we erdoorheen jagen alsof er geen morgen zal wezen. En global warming is één van de muren waar we tegen op knallen. Wij zijn de jongste zoon. En het evangelie is de stem van God en roept je vandaag om op te kijken en je te bekeren en terug te gaan naar God. Wie ben jij? Wij zijn de jongste zoon.

En dus: ga terug naar God, met die lege handen van je. Met je kortzichtige egoïsme, met alle relaties die door jouw onzorgvuldigheid kapot zijn gegaan. Ga terug naar God, met die lege handen van je. Net als de jongste zoon. Of eigenlijk: net niet zoals de jongste zoon. Want die mafkees dacht nog steeds: ik ga het met hard werken zelf oplossen. Wat je dan vergeet is dat het over God gaat en over genade. Als Hij van jou een dochter van Hem maakt of een zoon, dan is dat geen plek waarvoor je betaald hebt, waarvoor je kunt betalen. Het is je plek, echt waar, maar zo maar, omdat God een God is van genade. Jij bent die jongste zoon.

En dus ook: ga terug naar de mensen om je heen, van wie je weet dat jij ze beschadigd hebt met jouw egoïsme. Ga terug naar de mensen om je heen, met wie de verhoudingen verziekt zijn en neem de verantwoordelijkheid voor jouw aandeel op je. Wie genade vindt, gaat genade geven. Ik heb een keer een man gesproken en ik vroeg: moet jij niet naar iemand toe, om vergeving te vragen? Want volgens mij lag het wel zo, volgens mij moest dat wel. Maar hij had God al om vergeving gevraagd. Dus hoefde hij niet meer naar die ander toe. Sorry, jongens, dan moet ik je waarschuwen. God is een heleboel, maar God is niet het poetsdoekje waarmee je je eigen rommel kunt wegvegen. Ja, Hij vergeeft je, geen twijfel aan. Maar het harde werk van opstaan en terugkeren naar wie jij beschadigd hebt, daar kun je simpelweg niet om heen. Wees als die jongste zoon.

En dan worden we geroepen om als de vader te zijn. **[6]** Natuurlijk heeft in het verhaal de vader de rol die God heeft. Of die Jezus heeft, de open armen van God. Maar het is waar wat ze zeggen: zo vader, zo zoon, zo vader, zo kind. Jezus zelf leert ons bidden: vergeef ons onze schulden, zoals ook wij vergeven wie ons iets schuldig zijn. Zoals ook wij. Zoals de Vader is, zo ook wij. Dus als er iemand voor je staat, herinner je dan van wie jij een kind bent. Ik geef je drie woorden die passen bij deze vader en dus bij jou.

Eerst is er verlangen naar verzoening. **[7]** Als de vader in het verhaal op zijn verloren zoon af komt rennen, dan stond hij inderdaad op de uitkijk. Dat moet wel wat betekenen. Dat moet wel betekenen dat deze vader diep en diep verlangde naar verzoening. Op dit punt denk ik dat het geen wonder is dat we voor ons gevoel leven in een wereld zonder God. Want: onze wereld is een wereld van grenzen en hekken en muren. De anderen zijn de vijand, die een bedreiging zijn voor jou, die je op een afstand moet houden. En ook: onze wereld is een wereld van losse mensen, die hun eigen plek moeten veroveren. 'Verzoening' komt in ons woordenboek niet voor, dus hoe zou je er nog naar verlangen? 'Verzoening' komt in onze wereld niet voor, dus hoe zouden we God nog zien?

Laat alsjeblieft God weer toe in deze wereld. Misschien is het maar een vage echo van een ander soort koninkrijk dan dat van ons, dat van jou. Maar laat de stem van Gods Geest in je hart alsjeblieft toe. Als jij in je hart merkt dat je verlangt naar vrede en herstel, wakker dat vlammetje aan, doof het niet uit. Het zit in je genen, het is wie je bent, een kind van je vader. Verlangen naar verzoening.

En twee: bereidheid tot zegenen. **[8]** Klaar om te zegenen. De jongste zoon komt met lege handen bij zijn vader. De vader zijn handen verwelkomen hem, zegenen hem. Waar gaat het om als

je terug komt bij God? Gaat het om die gouden ring, die mooie kleren, het feesten en eten? Ja, daar gaat het om. Maar daar gaat het om, omdat het allemaal bewijst waar het echt om gaat. De zegen van de vader. En dus: dat jij als kind van die vader die zegen doorgeeft. En dat is lastig, want daar moet je groot voor zijn. Dat zeg ik expres zo, omdat je zomaar het misverstand hebt dat de vader over zich heen laat lopen. En dus: dat jij over je heen moet laten lopen. Maar de vader laat niet over zich heenlopen en jij moet niet over je laten heenlopen. Net als de vader ontvang jij wie er maar bij je komt aankloppen. Maar in dit huis gelden wel regels, de regels van Gods koninkrijk.

Hier ben ik veilig, hier ben ik sterk
 Hier ben ik heilig, dit is mijn kerk
 Dit is mijn haven, hier leg ik aan
 Hier kan ik slapen, hier moet ik staan
 Hier ligt mijn hart voor jou –
 en dus: hier zijn mijn handen en zegen ik jou.

En drie: dan wordt het een feest van overvloed. **[9]** Het wordt een feest van overvloed. Je verlangt naar verzoening. Je staat klaar om te zegenen. Maar waarom? Waarom doet God dat en waarom vraagt Hij jou net zo te doen? Omdat God een God is van overvloed. Als ik mij voorbereid op een preek zit ik achter mijn bureau en kijk af en toe op, door het raam. Dan zie ik boom na boom na boom vol bloesems, wolken van bloemen. Niet één boom, boom na boom na boom. Niet één bloemetje, maar een overvloed. Onze God is een God van overvloed. Moet je horen, ik weet heel goed dat God je niet altijd geeft wat je vraagt, ook niet als je het echt nodig hebt. Maar ik weiger te geloven dat dat is omdat Hij een zuinige God is. Hij is een God van overvloed.

Dat zie je vooral als je bedenkt wie Hij werkelijk is. Hij is de God van de liefde, liefde in overvloed. Als ik een pizza heb en ik verdeel die in zes stukken, dan zijn er drie voor mij en drie voor jou. Als je Gods liefde hebt en je verdeelt die, voor jou, voor jou, voor jou, dan kun je eeuwig doorgaan en nog mandenvol overhouden. Dat is wat die oudste zoon dan ook niet doorhad. Die kon alleen zien dat wat naar zijn jongere broer ging, dat dat afging van wat van hem was. Maar de vader staat daar heel anders in. Alles van Hem is van jou. En Hij is daar niet zuinig in. Zoals ik zei, dat betekent niet dat jou niet soms nog wat ontbreekt. Maar als dat zo is, niet omdat Hij zo'n zuinige God is. De momenten van overvloed, dat het een feest van overvloed is, dat past bij Hem – en dus bij jou.

Wie ben jij? Je bent de jongste zoon, van huis uit, met je lege handen. Je mag als de vader zijn, je nieuwe huis, met zegende handen. Dan houden we de oudste zoon over. **[10]** Ben jij ook als hem? Weet je, binnen het verhaal is natuurlijk de uitnodiging voor iedereen die op de oudste zoon lijkt, om meer op de vader te lijken. Daar heb ik het al over gehad, dus wat het verhaal betreft ben ik klaar. Maar er bleef nog iets bij me haken, bij het opnieuw lezen van dit verhaal van Jezus. Alleen: daarmee stap ik uit het verhaal. **[11]** Ik leg nu niet uit wat het toen betekende en wat Jezus er nu mee bedoelt. Ik stap uit het verhaal en vertel je wat mij opviel.

In de houding van de oudste zoon ten opzichte van de jongste zoon, herken ik iets van mijn houding ten opzichte van God. Soms, tenminste, niet altijd. In de houding van de oudste zoon ten opzichte van de jongste zoon, herken ik iets van mijn houding ten opzichte van God. Net als de jongste zoon lijkt God soms op iemand van vroeger, die er lang geleden vandoor is gegaan en van wie we al die tijd niet meer hebben gehoord. Bovendien heb ik soms het idee, dat Hij ervoor verantwoordelijk is dat ik minder heb dan ik zou kunnen hebben. Dus die twee dingen heeft Hij gemeen met de verloren zoon: Hij laat niet van zich horen en Hij is verantwoordelijk voor wat mij ontbreekt. Voor ik het weet gedraag ik mij tegenover God als de oudste zoon tegenover de jongste zoon.

Los van het feit dat het natuurlijk niet klopt, dat ik God vergelijk met de jongste zoon, los daarvan kan ik hier best wel wat leren van wat Jezus de vader laat zeggen tegen de oudste zoon. Stel dat het waar is, dat God ver weg is, en stel dat het waar is, dat ik nu armer en zieker en zwakker ben dan ik bedoeld ben. Dan nog, wat is dan mijn houding als Hij weer bij mij aanklopt? De boodschap van Jezus voor de wereld is dat de Vader die we kwijt waren, dat die God bij onze voordeur staat en op de bel drukt. In Jezus zelf is de Vader God die we kwijt waren bij ons komen aankloppen. Zijn hart verlangt verzoening. Zijn handen gaan je zegenen. Wat doe jij? Houd jij Hem buiten de deur? X Of laat je Hem toe te zijn wie Hij is – de God van overvloed.

Amen.

1. Hoe lijk jij op de jongste zoon?
2. Hoe lijk jij op de Vader?
3. Hoe lijk jij op de oudste zoon?